VALTAKUNNANVOUDINVIRASTO LAUSUNTO

14.9.2020 893/331/20

HE 102/2020 VP

Eduskunnan lakivaliokunta

LAUSUNTO KOSKIEN HE 102/2020 VP LAIKSI JÄÄDYTTÄMISTÄ JA MENETETYKSI TUOMITSEMISTA KOSKEVIEN PÄÄTÖSTEN VASTAVUOROISTA TUNNUSTAMISTA EU:SSA KOSKEVAN ASETUKSEN SOVELTAMISESTA JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Pyydettynä lausuntonaan Valtakunnanvoudinvirasto esittää seuraavaa.

Esityksellä ei ole merkittäviä vaikutuksia ulosottoviranomaisen toimintaan. Ulosottomiehen tehtävänä on täytäntöönpanna esityksessä tarkoitettu jäädyttämispäätös taikka rahamääräistä menettämisseuraamusta koskeva päätös esityksessä määriteltyjen kansallisten täytäntöönpanoviranomaisten hakemuksesta ulosottokaaressa säädetyssä järjestyksessä. Valtakunnanvoudinvirasto katsoo aiheelliseksi kuitenkin lausua päätösten tiedoksiannosta sekä valitusmenettelystä.

Jäädyttämispäätös

Esityksen mukaan jäädyttämispäätöksen antanut viranomainen lähettää päätöksen suoraan jäädyttämispäätöksen kohdemaan täytäntöönpanoviranomaiselle. Jäädyttämispäätösten täytäntöönpanosta Suomessa päättäväksi viranomaiseksi on esityksessä määritelty syyttäjä, joka päätöksen tunnustettuaan hakee sen täytäntöönpanoa ulosottomieheltä taikka esitutkintaviranomaiselta.

Päätöksessä syyttäjän tulisi määrätä jäädyttämispäätös pantavaksi täytäntöön vakuustakavarikosta tai takavarikosta säädetyssä järjestyksessä. Jos kyseessä on pakkokeinolain mukainen vakuustakavarikko, haetaan täytäntöönpanoa ulosottomieheltä pakkokeinolain 6 luvun 10 §:n 1 momentin mukaisesti noudattaen soveltuvin osin ulosottokaaren 8 luvun säännöksiä turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanosta. Pakkokeinolain mukaisen takavarikon osalta täytäntöönpanosta huolehtisivat esitutkintaviranomaiset noudattaen soveltuvin osin pakkokeinolain 7 luvun säännöksiä.

Varsinainen täytäntöönpano ulosotossa tapahtuu siis siinä järjestyksessä kuin tälläkin hetkellä kansallisen viranomaisen hakiessa pakkokeinolain mukaisen vakuustakavarikon täytäntöönpanoa. Lakiesityksen 10 §:n mukaan ulosottomiehen täytäntöönpanotoimista valitettaisiin käräjäoikeuteen siinä järjestyksessä kuin ulosottokaaressa säädetään, mutta kuitenkin siten, että valitus ohjataan tehtäväksi Helsingin käräjäoikeudelle. Helsingin käräjäoikeus on myös toimivaltainen tutkimaan syyttäjän jäädyttämispäätöksen tunnustamista koskevan valituksen. Tältä osin Valtakunnanvoudinvirasto toteaa, että ulosottovalitusasioissa toimivaltaisesta tuomioistuimesta

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Telekopio	Sähköpostiosoite
Kauppiaskatu 1 20100 TURKU	PL 330 20101 TURKU	029 566 5150	028 566 5159	vvv@oikeus.fi

säädetään ulosottokaaren 11 luvun 2 §:ssä ja 1.12.2020 lukien voimaan tulevassa ulosottokaaren 11 luvun 2 a §:ssä. Jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanoa koskevan lakiesityksen mukaan valitusasiassa toimivaltainen tuomioistui määräytyisi siis eri tavalla kuin ulosottokaaressa säädetään, vaikka täytäntöönpano tapahtuu ulosottokaaressa säädetyssä järjestyksessä.

Valtakunnanvoudinvirasto pitää tarkoituksenmukaisena sitä, että valitukset käsitellään keskitetysti samassa käräjäoikeudessa. Ulosottomenettelyssä poikkeava muutoksenhaku ulosottomiehen toimenpiteisiin tulee huomioida muutoksenhakuohjauksessa.

Lakiesityksen 7 §:ssä säädetään siitä, että syyttäjän tekemä päätös jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanosta annetaan tiedoksi samalla kuin suoritetaan ulosottokaaressa tai pakkokeinolaissa tarkoitettu tiedoksianto.

Ulosottokaaren 8 luvun 5 §:ään viitaten pakkokeinolain mukaisen vakuustakavarikon täytäntöönpanon yhteydessä vastaaja ei saa asiassa ulosottokaaren 3 luvun 33 §:ssä tarkoitettua vireilletuloilmoitusta tai 34 §:ssä tarkoitettua ennakkoilmoitusta. Vastaaja saa pääsääntöisesti tiedon asiasta vasta, kun ulosottomies tekee täytäntöönpanotoimen ja toimittaa tätä koskevan päätöksen vastaajalle. Muuta tiedoksiantoa ei tule ulosottomenettelyssä tehtäväksi, jos asiakirjan tiedoksiantoa ei erikseen ulosottomieheltä pyydetä. Ulosottokaaren 3 luvun 39 §:n perusteella asiakirja annetaan tiedoksi antamalla se vastaajalle tai lähettämällä se vastaajalle ulosottomiehelle annettuun tiedoksianto-osoitteeseen. Jollei tiedoksianto-osoitetta ole asiakirja postitetaan vastaajan väestötietojärjestelmän mukaiseen osoitteeseen tavallisena postilähetyksenä. Ulosottokäytännössä usein päädytään viimeksi mainittuun asiakirjan toimittamistapaan.

Esityksessä ei säädetä edellä mainittua tarkemmin syyttäjän tekemän jäädyttämispäätöksen täytäntöönpanoa koskevan päätöksen tiedoksiantotavasta. Ulosottokaaren tavallista tiedoksiantoa koskevat säännökset turvaavat ulosottomenettelyn joutuisan etenemisen, mutta epäselväksi jää, onko tämä tiedoksiantotapa riittävä jäädyttämispäätöksen osalta vastaajan oikeusturvan näkökulmasta.

Menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös

Valtiolle tuomitun menettämisseuraamuksen osalta täytäntöönpanosta päättäväksi viranomaiseksi on esityksessä määritelty Oikeusrekisterikeskus. Lakiesityksen 15 §:n mukaan menetetyksi tuomitsemista koskeva päätös pannaan täytäntöön sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) mukaisessa järjestyksessä. Rahamääräisen menettämisseuraamuksen osalta menettämisseuraamuksen täytäntöönpanoon sovelletaan 2 luvun säännöksiä saatavan täytäntöönpanosta siltä osin kuin menetetyksi tuomittu rahamäärä ei ole poliisiviranomaisen hallussa. Mainitun lain 8 §:n mukaan tällaisessa tilanteessa Oikeusrekisterikeskuksen on haettava ulosottoa, jos maksukehotusta ei lähetetä tai jos lähetetty maksukehotus ei ole johtanut saatavan maksamiseen. Täytäntöönpano tapahtuu tällöin ulosottomiehen toimesta ulosottokaaren säännösten mukaisesti. Tältä osin uudistuksella ei ole ulosottoviranomaisen toimintaan muutoksia edellyttäviä vaikutuksia.

Menettämispäätöksen tiedoksiannosta on esityksen perusteluissa todettu tarkemmin kuin jäädyttämispäätöksen tiedoksiannon osalta. Lakiesityksen 15 §:n 2 momentin osalta perusteluissa todetaan, että päätös annettaisiin tiedoksi samalla kuin suoritetaan tiedoksianto menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanoa koskevassa menettelyssä. Käytännössä tiedoksianto suoritettaisiin esimerkiksi henkilön läsnä ollessa toimitetussa ulosmittauksessa taikka

muulla tavoin todisteellisesti. Menettämispäätöksen yhteydessä on siis edellytetty todisteellista tiedoksiantoa. Jos näin on tarkoitettu myös jäädyttämispäätöksen osalta, olisi tästä Valtakunnanvoudinviraston käsityksen mukaan syytä mainita myös jäädyttämispäätöksen tiedoksiantoa koskevissa perusteluissa.

Esityksen 19 §:n mukaan menetetyksi tuomitsemista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annetusta päätöksestä valittaminen on ohjattu Pirkanmaan käräjäoikeudelle. Toisin kuin jäädyttämispäätöksen osalta, esityksessä ei ole mainintaa siitä, tuleeko myös ulosoton täytäntöönpanotoimiin kohdistuvat valitukset osoittaa Pirkanmaan käräjäoikeuden käsiteltäviksi. Muuten toimivaltainen valitustuomioistuin määräytyy ulosottokaaren 11 luvun 2 §:n perusteella ja 1.12.2020 lukien ulosottokaaren 11 luvun 2 a §:n perusteella. Valtakunnanvoudinvirasto katsoo, että näissä asioissa jäädyttämispäätöksiä vastaavasti myös muutoksenhaku ulosottomiehen toimenpiteistä olisi tarkoituksenmukaista keskittää Pirkanmaan käräjäoikeudelle.

Edellä todetun mukaisesti hallituksen esityksellä ei olisi kuitenkaan merkittäviä vaikutuksia ulosottoviranomaisten toimintaan.

Valtakunnanvouti Juhani Toukola

Johtava hallintovouti Tommi Talvitie